

לח) ולרבן יוחנן בן זכאי, והיה מנהיג אמיתי ואציל רוח. היו אלה יוחנן ועמיתיו אשר צברו מלאי זה במשך השנתיים שבין גירוש אגריפס וכניסת שמעון בר גיורא. יוחנן צבר גם כסף לניהול המלחמה (יוסיפוס מציין זאת, אך מטיח בו האשמות שווא כי אסף את הכסף לעצמו).

694. ה' שילם לחברי אגריפס בירושלים אשר הזמינו את שמעון לתוך העיר כגמולם, כי הוא רצח רבים מהם בין שאר קרבנותיו.

695. עתה התדרדר המצב לאין שיעור. ^{העם וחכמי התורה} העם וחכמי התורה, אשר חפצו בסופו של דבר להגיע לשלום עם הרומאים, לא היו יותר בשלטון; כי העיר הייתה בחלקה הגדול בידי שמעון בר גיורא אשר לא התחשב בעצת חכמים. היה ברור כי הרומאים לא יעשו שלום, כי התנאי הראשון שהציבו היה להניח את הנשק, דבר ששמעון ובריוניו סירבו לעשות; ומי שהעז להציע עריכת שלום עם הרומאים הוצא להורג (גיטין נו ע"א) כבוגד. בראותו עד כמה המצב חסר תקווה, מאחר והעיר הייתה ללא אספקה ומאחר ששמעון היה נחוש במרידה כנגד רומא (דבר שחז"ל והעם לא חפצו מעולם, כי ידעו שמדובר במעשה התאבדות) החליט רבן יוחנן בן זכאי לשאת ולתת ישירות עם המפקד הרומאי אספסינוס, אשר ישב בקיסריה (לפני שהחלו הרומאים במצור). באותו זמן התנקשו בחייו של אוטו וויטליוס הפך לשליט. עכשיו לא היה לרומאים שום עניין במלחמה עם היהודים, כי הדבר כולו היה רק טובה אישית של נירון לאגריפס ידידו; חפצם היחיד של השליטים החדשים היה כי היהודים יניחו את נשקם. כדי לעזוב את העיר, התחזה רבן יוחנן כחולה ואחר כך כמת; ותלמידיו רבי אליעזר ורבי יהושע נשאוהו בארון מתים מחוץ לעיר בעוברם מבעד למשמר הבריונים אשר עמדו הכן לרצוח את כל המנסה לעזוב את העיר.

696. הוא הגיע לקיסריה והציג בפני אספסינוס את הדילמה בפניה ניצב עמו: אין חפצם של היהודים בעימות עם רומא, אך אין הם יכולים לשלוט על הבריונים, להם הרשתה חבורת אגריפס את הכניסה לעיר. הרומאי השיב כי אין לו ברירה אלא להרוס את ירושלים: "אילו חבית של דבש ודרקון (הבריונים) כרוך עליה, לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון?" (גיטין נו ע"ב). להשאיר את החבית שלמה ולהסיר את הדרקון הייתה משימה אותה

ראו הרומאים כבלתי אפשרית, כי לטענתם לא ניתן היה להבדיל בין
הבריונים לבין שאר האוכלוסייה.

697. את אשר שמע מפי הרומאי, ידע רבן יוחנן היטב בעצמו, למרות שאספסינוס
לא הבין את מלוא משמעות דבריו שלו. מכיוון שבמשך 200 שנים נגף את
האומה נגע המתיוונים, הצדוקים וההרודיאנים (כאשר כל אחד הנו תוצאה
של הקודם לו), והיה בלתי אפשרי לנערם. כמו נחש ארסי הכרוך מסביב
לעם, חנקו אנשים אלה את נשמת העם הקדוש. עכשיו נקט ה' בסופו של דבר
צעדים להרוס את נחש הצפע על ידי שבירת החבית היקרה, נורא ככל שיהיה
הדבר. חורבן בית המקדש נעשה כדי לפטור את ישראל מיסודות אלו, ואכן
לאחר המלחמה לא נשמע מהם יותר דבר, כי הם אבדו בקרב הגויים. החכם
הזקן שמר על דומיה, כי הבין את מלות שר הצבא אפילו יותר מאשר הדובר
עצמו.

698. אך שומר ישראל עשה נס להכשיר את לב הרומאי, ברגע הרה הסכנה לעמנו,
להיענות לבקשתו של רבן יוחנן אשר הצילה את העם מחורבן שלם, ואשר
הייתה תחילת הישועה לעתיד לבוא. כאשר המורה הנערץ של ישראל (הרבה
מעבר לגיל 100 אז) התייצב לפני אספסינוס, בירכו: "שלום עליך, מלך!".
אספסינוס, אשר צפה מרחוק אחר השינויים ברומא וקיווה להיבחר על ידי
הסנאט, העמיד פנים כאילו קרא רבן יוחנן תגר על כבוד הקיסר. בדיוק
באותו רגע הגיע שליח מרומא עם הבשורה כי אספסינוס נבחר על ידי הסנאט.
הקיסר החדש הכריז בעקבות כך: "אני עוזב, ואדם אחר יבוא לכאן במקומי;
אמור לי מה לעשות עבורך".

699. המקרה של נבואת רבן יוחנן בן זכאי לאספסינוס זכה לפרסום (הדבר מדווח
במספר מקורות תורניים, כמו בגיטין נו ע"ב). יוסיפוס, אשר בהתעלמותו
האופיינית מחז"ל אינו מזכיר במלה את רבן יוחנן בן זכאי, בודה גירסה לפיה
הוא עצמו ניבא לאספסינוס כי יהפוך לקיסר, וכי אספסינוס כיבדו ביותר
עקב כך (מלחמות ג', ח, ט).

700. במענה להצעת הרומאי, ביקש החכם שלושה דברים: כי יחוסו על יבנה
וחכמיה, יחוסו על משפחת רבן גמליאל, ויביאו רופאים לרפא את רבי צדוק,